

Poznatky z práce štábu při plánování, organizaci a řízení útočných operací

Plukovník Jan Voštera

Zařazení raketových zbraní jako nosičů jaderných nábojů do výzbroje vojsk zásadním způsobem ovlivňuje charakter soudobých útočných operací. Raketové jaderné zbraně jsou mohutným kvalitativně novým a podstatně odlišným prostředkem, který je s to provádět překvapivé údery na nepřítele nezávisle na denní a roční době, na meteorologických podmínkách a na systému PVO nepřítele.

Důležitou vlastností raketových jaderných zbraní je jejich velký dostřel, umožňující provádět ničivé údery na cíle v celé hloubce operačního uskupení nepřítele včetně důležitých cílů v jeho hlubokém týlu.

Spolu s ostatními prostředky hromadného ničení má tak velitel vyššího operačního svazu (operačního svazu) reálnou možnost v zásadě změnit poměr sil ve svůj prospěch a řešit mnohem rozhodněji cíle soudobé útočné operace v mnohem kratší době.

Raketové zbraně spolu s mechanizací, organickým zařazením tanků do vševojskových svazků a útvarů a vybavením vojsk novými druhy výzbroje dovoluje soudobým svazům a svazkům útočit s **průměrným denním tempem** do 100 i více kilometrů a dosáhnout tak dosud nevidaného rozmachu operací. Hloubka útočné operace vyššího operačního svazu v počátečním období války může dosahovat 500—600 i více kilometrů, šířka pásma útoku může být 300—400 km a trvání operace v průměru 6—8 dní.

Soudobé operace v důsledku **použití raketových jaderných zbraní** budou mít své specifické zvláštnosti, jejichž charakter vyplývá z konkrétních podmínek operační situace, v níž se tato operace plánuje a provádí. Záleží to především na umění velitelů a připravenosti štábů, jak v dané situaci jsou schopny co nejefektivněji použít současné prostředky ozbrojeného boje — zvláště raketových a leteckých jaderných zbraní — jako hlavního prostředku ničení nepřítele.

Půjde při tom hlavně o umění

- vést **smělou, rozhodnou, iniciativní a nepřetržitou manévrovou činnost**, sladěnou především s použitím jaderných zbraní,
- **dosáhnout překvapení** jak při zahájení útoku, tak i v jeho průběhu,
- **vytvořit rozhodnou převahu sil a prostředků na rozhodujícím směru ke splnění nejdůležitějších úkolů**,
- pečlivě připravit a všestranně zabezpečit operaci,
- **pevně řídit a nepřetržitě velet vojskům**.

To tedy znamená být připraveni **plánovat, organizovat a řídit soudobé operace s využitím hlavního prostředku ničení nepřítele — raketových jaderných zbraní**.

Nelze proto očekávat, že budeme moci v našich štábech pokračovat starými způsoby a formami práce, poněvadž všechny nové prostředky vedení ozbroje-

ného boje si přímo vynucují zásadní změny v organizaci práce všech štábů, zvláště však štábu vyššího operačního svazu (operačního svazu).

Jednou z vážných otázek, která souvisí s přípravou a vedením operací v souběžných podmínkách, je **rychlost přípravy a dovedení rozhodnutí velitele vyššího operačního svazu (operačního svazu) do vojsk**, jak v přípravném období operace, tak zvláště v průběhu operace.

Dovedným použitím atomových jaderných zbraní může být prakticky v okamžiku zásadně změněna situace ve prospěch nebo neprospěch jedné nebo druhé válčící strany. To si vyžaduje rychle připravit a dovést rozhodnutí velitele do vojsk.

Záleží na tom, kdo se dříve a rychleji rozebere v nastalé situaci, chopí se iniciativy — a to na všech stupních velení — rozhodne se a toto rozhodnutí, byť i s některými nedostatky, zato s maximální rychlostí dovede do vojsk.

Použití atomových jaderných zbraní vynucuje nejen rychle se rozhodovat, ale i podstatně zkrátit dobu na přípravu rozhodnutí a plánování celé útočné operace.

Rychlost si vynucuje nové vedení soudobé operace při použití atomových jaderných zbraní, možnosti podstatně jednodušeji dosáhnout mnohonásobně většího ničivého a umlčovacího účinku, než tomu bylo dříve při použití klasických zbraní. Tím odpadájí značné časové nároky na důkladnost přípravy ve starém pojetí útočné operace včetně navedení nutných zásob, zvláště munice atd.

To vše tedy práci štábu každého stupně musí ovlivnit a vynutit si zásadní změny ve způsobech práce všech druhů, zvláště pak na přípravě a dovedení rozhodnutí velitele do vojsk.

Při přípravě na různá zaměstnání jsme se touto otázkou vážně zabývali a dospěli jsme k závěru, že je v našich štábech teoreticky vedoucí úloha raketových zbraní a všeho, co s ní souvisí, plně uznávána, ale v praktické práci štábu se to buď vůbec neodráží anebo jen velmi málo.

Věc není v tom, že se v zámyslu rozhodnutí a možná ještě v některých jiných místech objeví „... využívaje atomových úderů útočit...“. To samo o sobě pochopitelně neřeší vedoucí úlohu raketových jaderných zbraní.

Musíme to projevit v zásadní změně způsobu práce štábu. Při řešení jakékoli situace, ať již v přípravném období nebo v chodu operace, musíme začít s vyhodnocením možností zbraní hromadného ničení nepřítele i vlastních a rovněž důsledků použití těchto zbraní na vlastní vojska i vojska nepřítele. Toto vyhodnocení pak diktuje všechno ostatní, co s přijetím rozhodnutí velitele vyššího svazu (svazu) souvisí.

Znovu se vracím k dosavadní praxi, aby na podkladě stanoveného úkolu daného operační směrnici nadřízeného náčelníka se uhlém v rychlosti „nahodily“ možné směry úderů — stanovený úkol se více nebo méně schematicky rozdělil na bližší a další, stanovila se operační sestava a její zaujetí a teprve pak se začalo uvažovat o tom, jak raketových jaderných zbraní použít a na takto již připravené vševojskové podklady se „věšely“ úderu hromadné, skupinové, jednotlivé ZHN, aby tomuto vševojskovému zámyslu použití jaderných zbraní odpovídalo.

Prakticky se použití raketových jaderných zbraní podřizovalo a často podřizuje vševojskové myšlence zámyslu rozhodnutí. Takovýmto způsobem vedoucí úloha ZHN vyjádřena není, ani ji takto chápat nebudeme.

Rovněž v ostatních odvětvích práce štábu se vedoucí úloha ZHN neprojevuje. Vezměme např. nařízení, rozkazy a hlášení — a podrobme kritickému pohledu kterékoli z nich. Zjistíme, že ani v nich se neprojevuje to, co tak zásadním způsobem ovlivňuje soudobé operace. V této souvislosti budeme věnovat více pozornosti znalosti a vyhodnocování tzv. atomové situace vojsk, která v sobě zahrnuje všechno to, co z použití raketových atomových zbraní i ostatních ZHN vyplývá.

Málo přihlížíme k jednomu z nejvýznamnějších prvků atomové situace vojsk — radiační situaci.

Boj nebo operace se vede bez ohledu na to, kolik rentgenů vojska nebo štáby obdržely a zda jsou nebo nejsou bojeschopné. V důsledku toho se dosud velmi málo vžívají opatření, která mají štáby a velitelé v tomto směru přijímat.

Uvažme, jak ještě ve druhé světové válce byla ve štábech vedena evidence položených minových polí — jak podrobně a po jak dlouhou dobu? To proto, že mohla vlastní vojska, která prováděla v prostoru těchto minových polí jakoukoli činnost a neznala tuto situaci, přijít „k úrazu“. Musíme daleko více dbát, aby se vedla atomová situace v plném rozsahu včetně širokých zamořených prostorů, při jejichž přechodu ještě za několik týdnů a dokonce měsíců mohou být vojska zasažena silnou radioaktivitou a tak vyřazena z boje.

Rovněž obsahovou náplň dokumentace všeho druhu nutno podrobit revizi. V závěru rozkazu se např. uvádí bod — hlášení — a podle stupně velení se na tomto místě určuje hlásit situaci vojsk k určité hodině — na stupni vyššího operačního svazu se tato situace pochopitelně dostane s několika hodinovým zpožděním. To mohlo stačit ještě ve druhé světové válce, ovšem dnes je takovýto přístup k znalosti situace nevyhovující. Je možno připustit, že se ve štábu vyššího operačního svazu dozví velitel za několik hodin (2—3 hodiny), na jakou čáru určitý svazek vyšel, ovšem nelze v žádném případě dopustit, že se za stejný počet hodin dozví atomovou situaci u tohoto svazku. Nelze to dopustit proto, že atomová situace rozhodným způsobem ovlivňuje bojeschopnost nejen svazku, v jehož pásmu byly úder nepřítelé provedeny, ale i sousedních svazků, podle směru větru, bylo-li použito pozemních výbuchů raketových nebo leteckých jaderných zbraní.

Zde je třeba vidět, že o takovéto situaci musí být velitelé všech stupňů v nejkratší možné době **informováni**, aby mohli včas, a **já toto slovo zvlášť podtrhuji**, reagovat na vzniklou situaci. Musíme dosáhnout toho, aby do štábu vyššího operačního svazu se tato situace dostala nejpozději do 20 minut.

Pro zabezpečení příkrytí ze vzduchu v rámci PVO je již dávno organizováno solidní spojení a stále promyšleno, jak nejrychleji na vzdušnou situaci reagovat.

K okamžitému hlášení atomové situace vojsk a naopak k okamžitému předání rozkazů do vojsk, které by tuto situaci řešily, musíme přistupovat se stejnou vážností.

Musíme se od vžitých praxe a návyků odpoutat a v praxi vidět to, že nové prostředky potřebují nové metody práce a že těchto nových metod práce potřebují zvlášť také prostředky, jako jsou raketové a letecké jaderné zbraně.

Chci proto dále pohovořit o takových oblastech práce štábu vyššího operačního svazu (operačního svazu), které vidím z hlediska soudobého způsobu vedení operací jako jedny z nejdůležitějších.

1. Práce štábu vyššího svazu (svazu) na přípravě rozhodnutí — v přípravném období

Pro přípravu rozhodnutí velitele vyššího svazu jsme zpracovali **možnou metodiku práce štábu**, která vychází především z **rozhodujícího vlivu raketových jaderných zbraní** na vedení útočné operace a dále z potřeby vydělit z podstatně kratší doby na přípravu operace než tomu bylo dříve, maximum času přípravě boje na taktických stupních velení, tj. svazek, útvar a níže. Tento moment se prakticky odráží v souběžném plánování, jak o tom bude dále hovořeno.

Rozhodně nemůžeme připustit, aby metody práce byly pomalé a zdoluhavé, jak tomu bylo donedávna, a naopak musíme hledat a zkoušet takové způsoby práce, abychom uspěli i při časové tísni a ve velmi krátkých lhůtách zplánovat a vydat reálné rozhodnutí a nařízení. Nemůžeme proto dále praktikovat např. takový způsob práce, kdy velitelé a náčelníci druhů vojsk a služeb jsou vyslýcháni na společném shromáždění trvajícím několik hodin k tomu, aby se velitel rozhodl.

Základem pro rozhodnutí velitele vyššího operačního svazu je operační směrnice hlavního velení, výpis z plánu použití atomových zbraní a odborné směrnice hlavního velení po družích vojsk a služeb.

K tomu, aby velitel vyššího svazu se mohl rozhodnout, je třeba, aby nejdříve přijal hrubý záměr rozhodnutí.

Při zpracování uvedené metodiky jsme přišli k závěru, že na tomto záměru je třeba, aby pracovali v určitém slova smyslu tři pracovní skupiny.

Již ze začátku — hned po obdržení operační směrnice — je třeba, aby náčelník štábu nebo náčelník operační správy vyššího svazu zorganizoval práci tak, aby se základními údaji ze směrnice byli informováni ti příslušníci štá-

bu, kteří musí ihned souběžně začít pracovat nejdříve na hrubém záměru velitele. Ten slouží pak za základ pro vydání pokynů na přípravu rozhodnutí velitele pro celý štáb a druhy vojsk i služeb.

Měli by to být:

1. velitel, náčelník štábu a náčelník operační správy nebo náčelník operačního oddělení s jedním příslušníkem plánovací skupiny,

2. náčelník plánovací skupiny s 2 až 3 důstojníky, z nichž 1—2 jsou důstojníci — specialisté ZHN,

3. náčelník informačního oddělení nebo jeho zástupce s 1 příslušníkem svého oddělení.

Je účelné, aby se uvedeného seznámení se směrnici HV zúčastnil i velitel dělostřelectva a velitel leteckého svazu.

Obsah operační směrnice bude pomalu číst náčelník štábu, nebo náčelník operační správy a výše uvedené skupiny budou si potřebné údaje zakreslovat do mapy tak, že po přečtení směrnice mohou začít ihned souběžně pracovat na přípravě zmíněného již záměru.

Informační oddělení kromě toho získalo tak všechny nutné podklady, aby informovalo o nejnütnejších údajích ze směrnice HV (rozhraní, BÚ, DÚ, rozhodující směr činnosti, úkoly sousedů) ty druhy vojsk a složky štábu, které se na přípravě rozhodnutí podílejí. To provede informační oddělení s využitím dispečinku jako **předběžnou orientaci**.

Velitel spolu s náčelníkem štábu si krátce ujasní úkol, zhodnotí celkovou situaci a začnou uvažovat o myšlenkách záměru operace **především z hlediska použití atomových zbraní**. Přitom vycházejí ze zhodnocení nepřítel, přihlížejíce především k jeho jaderným možnostem. Z toho jim **předběžně vy-**

plyne, jak použít vlastních atomových zbraní ke zničení prostředků atomového napadení nepřítele a objektů, jejichž zničení nebo ovládnutí vede ke splnění hlavních cílů nařízené operace.

Již při práci na tomto základu zámyslu si může velitel podle potřeby povolát kteréhokoli funkcionáře štábu a druhů vojsk, zvláště velitele dělostřelectva a velitele leteckého svazu, aby mu tito krátce ujasnili nebo doložili kterýkoli problém, potřebný k stanovení zámyslu operace, hlavně ovšem problém použití jaderných zbraní.

Současně, v téže době, začne **pracovat zvláštní skupina na řešení návrhu použití ZHN, která bude vytvořena**

- z náčelníka operační správy,
- z důstojníků plánovací skupiny — specialistů ZHN,
- z náčelníka zpravodajské správy,
- z velitele dělostřelectva nebo některého z hlavních funkcionářů jeho štábu,
- z velitele leteckého svazu nebo letecké styčné skupiny, popřípadě jeho zástupce.

Náčelník operační správy dá přitom úvodem linii, jak použít vlastních jaderných zbraní raketových i leteckých. Náčelník zpravodajské správy v součinnosti se skupinou ZHN v souhlase s touto linií navrhne cíle pro jaderné údery. Velitel dělostřelectva a velitel letecké operační skupiny nebo důstojníci, kteří je zde zastupují, musí být připraveni vyřešit použití jaderných zbraní po stránce své odbornosti, především z hlediska časových a prostorových možností přepravy jaderných zbraní na cíle atd.

Souběžně s touto prací připravuje plánovací skupina za řízení zástupce náčelníka operační správy, využívající postupně dílčích výsledků práce skupiny pracující na návrhu použití ZHN, celkový návrh zámyslu pro náčelníka

operační správy (nebo náčelníka štábu), podložený nutnými propočty poměrů sil na jednotlivých směrech před a po použití ZHN, závěry z vyhodnocení terénu apod.

Náčelník operační správy po zakončení uvedených prací doloží veliteli a náčelníku štábu v operačním stanu návrh zámyslu, který vychází z rozhodující síly soudobých operací — zbraní hromadného ničení.

Možné znění tohoto zámyslu chci v dalším ukázat a rád bych, abyste si všimli nového a skutečně vedoucího místa jaderných zbraní, kde se vychází z myšlenky jejich použití i jak je stanovena myšlenka zámyslu použití vševojskových svazů. Jsem si vědom toho, že uvedený příklad není dokonalý, ale v dané etapě jsme se dopracovali tohoto znění a bude jistě správné, bude-li posouzeno, popřípadě vylepšeno.

Možné znění zámyslu velitele vyššího operačního svazu pro řešení útočné operace v POV

Jadernými zbraněmi postupně rozbit uskupení nepřítele (v tom jaderné zbraně nepřítele, letectvo a letiště nebo tanková uskupení) na směrech.

Proto provést (dva — tři) hromadné údery všemi prostředky vyššího operačního svazu a operačních svazů.

Hromadné jaderné údery provést: první (Č-30), druhý (za 3 hodiny), třetí (při plnění dalšího úkolu vyššího operačního svazu).

Hlavní úsilí prvního úderu soustředit na (jaderné zbraně, vojska, letectvo), druhého úderu na atd. (určit, kdy k těmto úderům použít i vojskové raketové prostředky).

Využívaje výsledků prvního hromadného úderu vyvést vojska z hloubky, přejít do útoku z chodu a rozhodně

rozvíjet útok na směrech . . . Rozhodující směr činnosti vojsk . . .

Bližší úkol: dokončit rozbití protistojících sil . . . as, ovládnout prostory rozmístění operačně taktických prostředků jaderného napadení nepřítele a do konce dne . . . ovládnout prostor . . .

Další úkol: zasazením . . . rozvíjet útok, ve střetném sražení dokončit rozbití přisunovaných hlubokých operačních záloh nepřítele, z chodu ovládnout přechody na řece . . . a v . . . dne operace ovládnout prostor . . .

K ovládnutí předmostí na řece . . . (k zachycení prostoru rozmístění raketových zbraní) a k narůstání rychlého tempa útoku vysadit . . . vb v prostoru . . .

Operační učenění mít ve . . . sledech. V prvním sledu . . . , ve druhém sledu . . . Jako vševojskovou zálohu mít . . . msd, a . . . atd.

Zaujetí operační sestavy zabezpečit východem silných předsunutých odřadů . . . (divízi) na . . . (pohraniční přechody, výchozí čáry).

Pohotovost vojsk . . .

Práce na uvedeném hrubém zámyslu podle našich propočtů by neměla na stupni vyššího operačního svazu trvat déle než dvě — tři hodiny. Maximum této doby zabere nutné propočty o použití jaderných zbraní. Na druhé straně je třeba, aby naši velitelé si byli vědomi toho, že tato doba je pro zpracování návrhu zámyslu bezpodmínečně nutná, má-li být podložen reálnými kalkulacemi, a práci štábu nerušili vnášením nervozity tím, že budou návrhy zámyslu chtít za půl hodiny.

S takto schváleným zámyslem plnění stanoveného úkolu seznámí velitel, ale častěji náčelník štábu, velitele a náčelníky druhů vojsk a složek štábu v rámci operační orientace, která může mít na stupni vyššího svazu tento obsah:

a) závěry o nepříteři (provede NZS),
b) úkol skupiny vyšších operačních svazů (v nejnutnějším rozsahu, bude-li uveden),

c) úkol v útočné operaci,

d) složení,

e) úkoly sousedů, rozhraní, odpovědnost za styk a z toho vyplývající úkoly,

f) raketové zbraně — počet a druh, — atomové náplně — počet, mohutnost a lhůty, kdy budou k dispozici, — kolika náboji a jakým způsobem bude působeno HV do prostoru vyššího svazu,

g) seznámení s hrubým zámyslem plnění stanoveného úkolu,

h) lhůty pohotovosti vojsk (jsou-li stanoveny),

i) vydání pokynů pro práci na rozhodnutí velitele,

j) seznámení s lhůtami vyplývajícími z kalendářního plánu činnosti štábu.

Jestliže byly některé výše uvedené údaje informačním oddělením složkám štábu a druhů vojsk v rámci předběžné orientace již předány (jak bylo dříve uvedeno), je o ně operační orientace zkrácena.

V některých případech, hlavně tehdy, kdy směrnice HV bude skutečně direktivní, bude možno hrubý zámysl velitele přijmout a vyhlásit podstatně dříve — tedy asi v době, kdy je na předchozích stránkách uváděno, že informační oddělení provádí předběžnou orientaci. V takovém případě se samozřejmě nebude provádět operační orientace nadvakrát.

To jsou tedy podklady pro práci na návrhu rozhodnutí velitele vyššího operačního svazu.

Aby bylo zabezpečeno souběžné plánování i na stupni operačního svazu, je třeba, aby svazy byly rovněž informovány o zámyslu velitele vyššího svazu, je však třeba jim k tomu jako mini-

máliní rozsah rozhodnutí velitele vyššího svazu předat i nařízení pro použití ZHN, úkol svazu (včetně leteckého), rozhraní a hlavní údaje pro plánování.

To prakticky znamená, že při dobré organizaci práce operační správy a v ní zvláště směrových důstojníků — **svazy dostanou s využitím stávajících šifrovacích strojů nejnutnější podklady pro zahájení práce za tři a půl hodiny od obdržení směrnice na štáb vyššího operačního svazu.** Touto cestou se velitelům operačních svazů současně sdělí, kdy se mají dostavit na VS vyššího operačního svazu k vylechnutí rozhodnutí. Předpokládáme totiž, že v přípravném období bude velitel vyššího svazu velitele svazů povolávat na VS vyššího svazu k tomu, aby osobně vylechli jeho rozhodnutí a aby jim mohl dát ústní pokyny.

Může ovšem nastat i situace, zvláště v počátečním období války, kdy přípravné období buď vůbec nebude anebo bude minimální a přitom není vyloučeno, že bude muset být stávající plán podstatně změněn. V tom případě bude třeba dávat do vojsk krátká nařízení — postupně — bez povolávání velitelů svazů.

Jednotlivé druhy vojsk a složky vyššího svazu za řízení operační správy pracují na podkladech pro rozhodnutí velitele. Je třeba počítat s tím, že **velitel nebude v žádném případě svolávat shromáždění velitelů a náčelníků druhů vojsk a složek k vyslýchání dokladů.** V soudobých podmínkách tento způsob práce je naprosto vyloučen — **velitel nebo náčelník štábu bude k sobě v případě potřeby volat jednotlivé funkcionáře štábu a krátkými dotazy si upřesňovat své rozhodnutí.** Velitelé a náčelníci druhů vojsk a složek musí si pochopitelně svůj doklad připravit komplexně, dokládat však budou s největší pravděpodobností jen dílčí otázky.

Veškeré práce na přípravě a vydání

rozhodnutí velitele musí být rychlé, odpovídající současným podmínkám a proto je třeba se ve svých návrzích zaměřit jen na základní a nejnutnější otázky — **všechny z hlediska použití ZHN a podložené reálnými propočty.**

To ovšem předpokládá vysoký stupeň připravenosti každého z funkcionářů štábu složek vyššího svazu, aby v mnoha případech sami dovedli řadu otázek řešit. Reálné návrhy a řešení doložit bez toho, že by se na zpracování odpovědi musel podílet štáb, čímž by se prakticky přijetí rozhodnutí prodlužovalo.

Vliv použití jaderných raketových zbraní se pochopitelně musí odrazit nejen v operační správě, zprávačské správě, štábu dělostřelectva a štábu leteckého svazu, tj. ve složkách, které s těmito prostředky mají nejvíce co dělat, ale souběžně také v organizaci a náplni práce všech ostatních složek štábu, druhů vojsk a týlu. I u nich musí být každý návrh a situace řešena sice po odbornosti, ale především z hlediska vlivu jaderných raketových a leteckých zbraní. Proto i zde je třeba na všech složkách štábu, druhů vojsk a služeb podrobit kritickému pohledu dosavadní způsob práce po stránce obsahové náplně, ale i její formy — a všechno to, co souvisí se starými způsoby práce ve štábu a starými způsoby řízení a velení vojskům a zařízením v nejkratší době odstranit. Není ani jedné složky štábu a druhů vojsk, které by se toto opatření netýkalo, zvláště významně se však změna způsobu práce musí projevit kromě těch složek, o kterých jsem již dříve hovořil, v oddělení protiradiotechnické služby, 6. oddělení, štábu spojovacího vojska, ženijního i chemického vojska a ve štábu a všech složkách týlu.

U oddělení protiradiotechnické služby půjde o promyšlení takových opatření, která by zabezpečila zarušení takových sítí a prostředků navedení

nepřítele, které mu rozhodujícím způsobem řeší možnost použití jaderných zbraní.

6. oddělení musí konečně přistoupit k promyšlení a zpracování takových pomůcek a tabulek, které by rychlost předávání rozkazů, nařízení a hlášení umožňovaly a zabezpečovaly. Zatím je stav v tomto směru skutečně nevyhovující. Je jisté třeba plně souhlasit s nutností utajení řady skutečností ovšem i **hledisko rychlosti musí být respektováno.**

Zkušenosti ukazují, že se minimálně využívá všech takových pojítek, která vyžadují kódování zpráv a to musí přestat, poněvadž rádio zůstává stále hlavním prostředkem spojení a velení v průběhu operace.

Obratu ovšem nedosáhneme dříve, dokud 6. oddělení v součinnosti se všemi složkami štábu nezpracuje z hlediska utajení vyhovující a současně jednoduché pomůcky, které rychlost předání a přijetí každé zprávy zabezpečí.

Spojovací oddělení štábu musí vyřešit a všechno své úsilí zaměřit na nepřetržité a pevné spojení v průběhu celé operace při těch vysokých tempách, která denně dosahují 100 i více kilometrů. Je to úkol velký, nesnadný a rozhodně jej nebude možno řešit starými způsoby práce.

Štáby ženijního a chemického vojska v rámci toho nového, co použití ZHN přineslo, musí prvořadou pozornost věnovat zabezpečení vysokých temp, ve kterých vševojskové svazky budou plnit úkoly zabezpečení raketového vojska a letectva a neméně úsilí věnovat i dokonalé organizaci ochrany a likvidaci následků po napadení ZHN nepřítelem na vlastní vojska.

Také zde každé rozhodnutí nebo řešení situace musí vycházet z těchto rozhodujících ukazatelů.

Soudobé pojetí útočných operací nejpřevratněji se odráží v práci štábu

a složek týlu, což vyžaduje právě u nich podstatné úpravy všech otázek způsobů organizace materiálně technického a zdravotnického zabezpečení.

Vysoká tempa vyžadují organizaci včasného přísunu hlavních druhů materiálů (PHM a střeliva) tak, aby vojska nemusela v důsledku nedostatku tohoto materiálu tempa snižovat; současné účinky ZHN nepřítele diktují mít do důsledku promyšlené otázky zdravotnického a materiálně technického zabezpečení bojujících vojsk.

Z uvedeného je zřejmé, že se musí-me těmito otázkami urychleně zabývat a v nejkratší době je nejen teoreticky, ale hlavně prakticky vyřešit.

☆

Práce na přípravě rozhodnutí je prováděna na operační správě. Odtud je i řízena, pokud jde o složky a druhy vojsk vyššího svazu. Úsilí je soustředěno v plánovací skupině operačního oddělení, která připravuje návrh grafického rozhodnutí s potřebným textem.

Při dobře organizované práci na operační správě i v ostatních složkách štábu je možno počítat s dohotovením rozhodnutí velitele ve víceméně úplném znění za 6—8 hodin od přijetí operační směrnice HV.

Tuto dobu, i když je zdánlivě značná, je třeba na tomto stupni vydělit k solidnímu propracování rozhodnutí i k jeho podložení odpovídajícími počty. Při celkové době — která se obvykle na přípravu operace vyděluje (až 2 dny) — je doba vyhrazená přípravě rozhodnutí odpovídající. Kromě toho, **při souběžném plánování**, je k této době ve svazech **dostatek podkladů**, jak bylo dříve ukázáno, aby mohly tyto štáby **pracovat na přípravě rozhodnutí svých velitelů.**

☆

Dále se chci zastavit u organizace součinnosti v rámci přípravného období.

Pochopitelně, že organizace součinnosti bude odvislá od času, který je veliteli vyššího operačního svazu na zplánování operace vydělen.

Bude běžný případ, že budou otázky součinnosti řešeny při vydávání rozhodnutí velitele a postupně popřípadě doplňovány při schvalování plánů operace svazů. Je ovšem možné, zvláště při upřesňování rozhodnutí a plánu útočné operace, řešící první operaci počátečního období války, že bude organizace součinnosti na stupni vyšší svaz—svaz provedena zvlášť.

Tato součinnost nebude, až na velmi řídké výjimky, organizována a prováděna v terénu, ale na plastické mapě měřítko 200 000 na VS.

Velitel může tuto součinnost provádět rovněž na VS prvosledového svazu, který ponese největší tíhu boje při plnění bližšího úkolu vyššího svazu. V tom případě nařídí připravit plastickou mapu veliteli svazu.

Pro organizaci součinnosti v první operaci počátečního období války může velitel rozdělit svoji práci na tato období:

- postupné uvádění do pohotovosti vojsk vyššího svazu s důrazem na činnost raketových jaderných prostředků, prostředků letectva, PVO a průzkumu,
- účast prostředků vyššího svazu a svazů v provedení hromadného úderu a účast těchto prostředků v odražení hromadného úderu nepřítele,
- přechod vojsk vyššího svazu z chodu do útočné operace a likvidace následků hromadného úderu provedeného nepřítelem,
- plnění bližšího úkolu s důrazem na použití jaderných prostředků,
- plnění dalšího úkolu (informativně) s důrazem na zasazení 2. sledu vyš-

šího svazu (jestli existuje) a na použití jaderných prostředků.

Štáb vyššího svazu za řízení operační správy zpracuje veliteli „plán činnosti velitele při organizaci součinnosti“, ve kterém předkládá praktický návrh na řešení problematiky jednotlivých období.

Je samozřejmé, že jednotlivá období a řešení organizace součinnosti v nich budou mít několik variant, které je třeba pak uvést na všech stupních do praxe s cílem zabezpečit zámysl velitele.

Otázky součinnosti řešené provedenou organizací součinnosti pochopitelně nekončí, ale naopak daleko více než dříve vystupuje do popředí nutnost neustálého upřesňování součinnosti, zvláště otázek zabezpečení a sladění činnosti raketového vojska a letectva s činností vševojskových svazů a útvarů a svazků druhů vojsk.

Je třeba vidět, že každý nedostatek v součinnosti může mít velký vliv na úspěch nebo neúspěch operací a podle toho je třeba k této otázce přistupovat. Rozhodující a vedoucí úlohu musí i zde sehrát opět operační správa.

K otázce přípravy a vydání rozhodnutí v průběhu operace.

Charakteristickým rysem pro průběh operace bude velká časová tíseň, ve které štáby budou muset připravovat rozhodnutí a dostat je včas do vojsk vedoucích boj a operací ve vysokých tempech. **To bude rozhodující.**

Rozhodně bude v průběhu operace na přípravu a vydání rozhodnutí velitele k zásadním fázím operace podstatně méně času, než bylo v přípravném období.

Abychom stačili úspěšně, ale hlavně včas připravovat podklady pro rozhodnutí velitele, je třeba dokonale znát situaci vlastních vojsk, možnosti nepříte-

le, možnosti použití jaderných zbraní vlastních. To znamená neustále vyhodnocovat situaci na frontě, možnosti nepřítel, předvídat možný průběh operace a k tomu mít včas připravený návrh na řešení té nebo oné situace a návrhy k včasnému zabezpečení připravovaných opatření, jako např. provedení předběžných výpočtů na prostory, kde je možno očekávat rozmístění a rozvíjení nepřítele, výpočty na důležité objekty — jako přechody přes vodní překážky, soutěsky, prostory, kde je třeba provést zamoření, nebo kde je nutno zamoření očekávat apod.

Záurazňují zvláště moment včasného předvídaní možného průběhu operace vycházejícího ovšem z reálných propočtů.

Bez tohoto prvku se v žádném případě v soudobé operaci neobejdeme, a to nejen u velitele, náčelníka štábu nebo náčelníka operační správy, ale prakticky u všech pracovníků štábu i druhů vojsk. **Nebude-li každý pracovník myslet neustále nejméně několik hodin dopředu, nezabezpečíme včasné přijetí a tím méně včasné dovedení rozhodnutí do vojsk.**

To ovšem vyžaduje vysoký stupeň všestranné připravenosti každého příslušníka štábu i druhů vojsk — to nepůjde samo, k tomu je třeba naše důstojníky a generály vést a k tomu je vychovávat.

Vážnou úlohu v průběhu operace musí sehrát ve štábu vyššího operačního svazu směroví důstojníci jak operační správy, tak i druhů vojsk. **Na nich bude ležet tíha včasného získání znalosti o situaci vojsk.** Bude jistě správné, aby v této době byli směroví důstojníci ve své práci všemožně posílení, např. na úkor plánovací skupiny — právě tak jako budou muset v přípravném období směroví důstojníci posílit plánovací skupinu. Obdobně je třeba řešit tuto otázku i v ostatních slož-

kách štábu. Je samozřejmé, že v této době i úsilí spojovacích prostředků musí být zaměřeno **ve prospěch činnosti směrových důstojníků zvláště na jednotné spojovací výpravně.** Je třeba využít rovněž směrových rádiových stanic, se kterými přijíždějí směroví důstojníci svazů na VS vyššího svazu.

Tak jako v přípravném období i v průběhu operace rozhodující význam pro rozhodnutí velitele bude mít návrh na použití jaderných zbraní a celková atomová situace vojsk.

Jak atomovou situací vojsk získávat, jaká organizační opatření přijmout, o tom budu hovořit v třetí části příspěvku.

Metodika práce přípravy a vydání rozhodnutí v průběhu operace zůstane v podstatě stejná jako v přípravném období, s tím charakteristickým rysem, o kterém jsem již hovořil, že bude totiž podstatně méně času.

Návrh rozhodnutí se musí za řízení operační správy předvídatě tvořit v celém štábu. **Velmi důležité podklady** při tom musí být vyhodnocovány a předkládány **zpravodajskou správou.**

To tedy znamená, že o možném rozhodnutí uvažuje opět velitel obvykle spolu s náčelníkem štábu a náčelníkem operační správy, nebo jeho zástupcem a podle potřeby si volají jednotlivé funkcionáře k upřesnění některé otázky.

Dále se návrh zpracovává v plánovací skupině OS za řízení náčelníka operační správy nebo jeho zástupce a náčelníka operačního oddělení — kde opět hlavní slovo má zvláštní skupina připravující návrh použití jaderných zbraní jako základ vševojskového rozhodnutí. V této skupině pracují opět NOS, NZS, VD, VL a důstojníci ZHN.

Návrh rozhodnutí pak dokládá NOS veliteli a náčelníkovi štábu. Jestli se v operační správě na přípravě tohoto rozhodnutí podílel i náčelník štábu, pak

dokládá veliteli takto zpracovaný návrh sám.

Zdůrazňuji znovu jen to, že chťi řešit a rozhodovat se o situaci, která už dozrála, je nemyslitelné, poněvadž rozhodnutí by přišlo do vojsk zákonitě pozdě — situaci je třeba předvídatě promyslet dopředu a takto návrh rozhodnutí i připravit.

Zkušenosti ukazují, že v období vedení operace je výhodné, aby skupina důstojníků, která řeší otázky použití ZHN, byla rozdělena.

V údobí zahájení operace při hromadném úderu, provedeném oběma stranami, bude třeba mít většinu těchto důstojníků (asi 3—4) na informačním oddělení, kde na podkladě vlastní vševojskové situace (vojska budou pravděpodobně v prostorech rozptýleni) bude nanášena a vyhodnocována atomová situace těchto vojsk. Bude tak možno co nejdříve informovat jak velitele, tak i celý štáb o situaci vzniklé po hromadném úderu a předkládat odpovídající návrhy na řešení (přechod do aktivní činnosti se současným odstraňováním následků hromadného úderu ZHN).

Zbytek důstojníků — specialistů ZHN — zůstane v této době u plánovací skupiny s úkolem být připraveni navrhnout použití vlastních jaderných zbraní. Vzhledem k tomu, že pro použití vlastních jaderných zbraní do vlastního hromadného úderu bylo všechno potřebné včas zplánováno a provedeno, je předpoklad, že k této době bude potřeba uvedených důstojníků v plánovací skupině k navrhování dalších vlastních úderů menší, než potřeba důstojníků — specialistů v informačním oddělení při vyhodnocování následků nepřátelského hromadného úderu.

V dalším průběhu operace bude poměr potřeby těchto důstojníků na obou pracovištích obrácený, to znamená, že větší úsilí bude třeba položit do pláno-

vací skupiny na zpracování návrhů použití vlastních jaderných zbraní a pak teprve do informačního oddělení na vyhodnocování atomové situace po úderech nepřítele. Nevylučuje se pochopitelně jejich vzájemný „přeliv“ z jednoho pracoviště na druhé. Jisté, že to bude rozhodujícím způsobem ovlivňovat konkrétní situace a nebude problémem tento drobný a dočasný manévr provést.

V každém případě práce těchto důstojníků operační správy spolu s příslušníky chemického vojska a některými ostatními druhy vojsk při řešení odstraňování následků po úderech nepřítele a na druhé straně jejich práce v součinnosti s VD, VL a zpravodajci při návrzích použití vlastních jaderných zbraní — rozhodujícím způsobem bude ovlivňovat všechna připravovaná rozhodnutí velitele.

Je žádoucí, abychom v blízké době dosáhli ve všech našich štábech, zvláště v operačních odděleních, aby tam nepracovali v tomto směru jen důstojníci — specialisté, aby byli v řešení atomové situace vycvičení všichni příslušníci.

I v tomto směru je třeba udělat krok kupředu a tuto specializaci změnit na běžné plnění funkčních povinností.

V průběhu operace často i minuty rozhodují o úspěchu. Proto je třeba, aby velitelé všech stupňů a hlavní funkcionáři štábů zvýšili své znalosti v otázkách řešení jaderných zbraní, aby byli s to řešit situaci sami, bez zvláštní pomoci podřízeného důstojníka — specialisty. Je nutné, aby velitel v průběhu operace sám byl s to ihned rozhodnout o použití raket nebo letectva v případě objevení se na bojišti ZHN nepřítele. Zde rozhodují doslovně minuty, zda úder najde ještě svůj cíl, nebo nikoli. Není proto možné, aby velitel v této situaci napřed žádal návrh skupiny ZHN

a pak o něm rozhodl, ale musí rozhodnout sám.

Ještě o jedné zvláštnosti se chci zmínit. Je to zařízení svědčící o postupující mechanizaci a v dalším i automatizaci práce, pokud jde o stálou znalost stavu jaderných zbraní (raketových i leteckých) v každý okamžik v průběhu operace. Jde prostě o to, aby velitel neustále měl přehled o jaderných nábojích, které jsou k dispozici nyní, kolik a jaké budou k dispozici ještě dnes, a v kolik hodin a kolik a kde jich má dnes k dispozici.

Jakmile velitel dělostřelectva nebo letectva některé náboje použije, musí se to okamžitě na tomto přehledu projevit, a to nejen vlastní použitím, ale i postup těchto nábojů z jednotlivých technických zařízení až do palebných postavení.

Je třeba, aby se obdobným způsobem mohla přenášet automaticky jak atomová situace ze svazů na vyšší svaz a naopak, tak i rozkazy z vyššího svazu na svaz k provedení jaderných úderů, aniž by musely být kódovány.

Tato automatizace by podstatně přispěla k vyřešení tohoto zatím velkého problému v našich štábech a nelze si bez ní již dnes, v soudobých podmínkách vedení operací, práci štábu vyššího operačního svazu a operačního svazu představit.

2. Práce štábu na dokumentaci

K zpracovávání dokumentaci jen několik poznámek. Nechci rozebírat jeden dokument za druhým co do obsahové náplně i formální úpravy. Chci však poukázat hlavně na to, že se ve většině zpracovávání dokumentace (nařízeních a hlášeních) neodráží rozhodující síla, která řeší úspěch soudobých operací — jaderné zbraně. V těchto dokumentech se neodráží též jako hlavní prvek posuzování situace vlastních

vojsk i prostoru, ve kterém se operace vedou — použití jaderných zbraní nepřitelem a dlouhodobé důsledky, které z tohoto použití vyplývají.

Zpracovávaná dokumentace by měla odrážet:

a) nutnost dopravit velmi rychle nařízení do vojsk a naopak hlášení do vyšších štábů. To znamená kromě čistě technické spojovací stránky zásadní požadavek na zkrácení obsahové náplně všech našich nařízeních a hlášení. Je třeba vidět, že nařízení nebo hlášení nekoliikastránková ztrácejí na své hodnotě, byť byla obsahově sebesprávnější, poněvadž doba potřebná k předání takového nařízení nebo hlášení je tak dlouhá, že už pro vykonavatele nebo příjemce (pokud jde o hlášení) ztrácí na svém významu — jelikož nutně přichází pozdě.

Nařízení i hlášení musíme formulovat stručně — telegraficky. Abychom tohoto základního předpokladu dosáhli, je třeba k tomu využívat všech štábních nácviků i letůček, prostě všech forem štábní přípravy důstojníků.

Je jistě pravda, že na nás všech byla dříve vyžadována nařízení a hlášení tzv. „vyčerpávající“ a často se hodnotilo, že nařízení nebo hlášení není úplné, poněvadž tam jeden nebo více bodů chybělo. Zda k dané situaci vynechaný bod byl skutečně potřebný, se již nehodnotilo.

Jsme prostě ve velké většině přípádů v zajetí starých „vyjetých“ návyků. Je ovšem třeba si to uvědomit a nastoupit novou cestu.

Aniž bych chtěl dávat nějaký stálý recept na to, jak má být nařízení nebo hlášení dlouhé, je faktem, že budou tyto dokumenty správné, budou-li na půl, maximálně na jedné stránce.

b) Rozhodující úlohu jaderných raketových a leteckých zbraní v soudobých operacích vyjádřit nejen for-

málně tím, že do libovolného dokumentu vloží „zakládací“ formule o využití účinků ZHN, ale skutečně a naprosto konkrétně v nařízeních, rozhodnutích, hlášeních a ostatních dokumentech tuto rozhodující úlohu jaderných zbraní uplatnit.

Již v první části jsem ukázal na možné znění „zámyslu velitele vyššího svazu“ v novém pojetí.

V této části rozeberu jeden z bodů rozhodnutí velitele, který je třeba vložit jako nový — právě vzhledem k úloze jaderných zbraní. Dále bod, který v rozhodnutí dříve byl, ale který je třeba „zmodernizovat“.

Tak např. v jednom z prvních bodů rozhodnutí (my jej stavíme na 4. místo) je třeba říci, kolik a jakých jaderných úderů má vyšší operační svaz k dispozici, čím působí HV ve prospěch vyššího operačního svazu, kolik z přidělených jaderných náplní bude použito do BÚ, DÚ, kolik zůstane v záloze a k čemu bude jaderných úderů použito.

Možné znění tohoto bodu:

4. Vyšší operační svaz má pro operaci k dispozici jaderných úderů, z toho:

raket vojenských	ks,
raket A a F	ks
(typu operačního svazu a vyššího operačního svazu),	
atomových pum	ks,
FKR	ks

Celková hodnota kiloton

Kromě toho hlavní velení provede v pásmu vyššího operačního svazu jaderných úderů.

Ke splnění BÚ vyčleňují jaderných náplní (60—70 %).

Ke splnění DÚ vyčleňují jaderných náplní (25—30 %).

V záloze mít jaderných náplní (10—15 %).

Přidělených jaderných náplní použít ke splnění těchto úkolů:

1. na zničení vojsk nepřítele
. . . . jaderných nábojů,
2. na zničení raketových prostředků
. . . . jaderných nábojů,
3. na zničení letectva a letišť
. . . . jaderných nábojů,
4. pro zabezpečení výsadků
. . . . jaderných nábojů,
5. pro odrazení protiúderu
. . . . jaderných nábojů atd.

Z celkového počtu jaderných náplní vyčleněných pro BÚ použít v prvním hromadném úderu (účást v úderu HV, jaderná příprava atd.) . . . jaderných náplní.

Nikdo z čtenářů nebude jistě pochybovat, že takový bod s uvedenou možnou formulací do rozhodnutí velitele vyššího operačního svazu patří.

K úkolům operačních svazů, které tvoří další body rozhodnutí, uvádím možné znění.

5. Úkoly operačních svazů

. . . . (operační svaz) s vy-
užívajíc úderu jaderných zbraní (a tak-
tických výsadků) útočit na směr
.

Bližší úkol: dokončit ve střetném
sražení a v součinnosti s rozbití
. . . . divizi (as) nepřítele a do konce
dne ovládnout prostor

Částí sil útočit ve směru
a zabezpečit pravý bok.

Další úkol: hlavními silami útočit
na směr zmařit rozvinutí a
mobilizaci vojsk, z chodu překročit
řeku a využívajíc úderů jader-
ných zbraní dokončit rozbití operačních
záloh nepřítele; částí sil útočit na smě-
ru v součinnosti s
odříznout a zničit uskupení ne-
přítele a do konce dne ovlád-
nout prostor

Předpokládat péči vyššího operačního svazu v den . . . vysazení . . . vb do prostoru . . . s úkolem . . .

Výsadek se . . . operačnímu svazu podřizuje při vyjití na čáru . . .

V den . . . být připraven zabezpečit zasazení . . . operačního svazu z čáry . . . a vést novou útočnou operaci na směru . . .

Na operaci . . . přiděluji . . . jaderných náplní, z toho:

raket A . . . kt . . . ks,

. . . kt . . . ks

B . . . kt . . . ks

V . . . kt . . . ks

leteckých pum . . . kt . . . ks

Kromě toho v pásmu . . . (svazu) provede vyšší operační svaz . . . jaderných úderů — z toho:

raketami . . . (množství),

leteckými pumami . . . ,

FKR . . .

Cíle a doba provedení podle požadavku velitele . . . (svazu). Nebo: Vyšší operační svaz svými prostředky provede v pásmu . . . (svazu) jaderné údery na: . . . (místo) . . . kt . . . (místo) . . . kt.

Předvídat vyčlenění . . . (množství raket a leteckých pum) z přiděleného počtu pro účast v prvním hromadném úderu vyššího operačního svazu.

Ochranu vojsk . . . (svazu) pro-

vádí od . . . (dne) . . . sld podle plánu vyššího operačního svazu.

Pro zabezpečení operace . . . (svazu) přiděluje se . . . plukovních vzletů stíhacího bombardovacího letectva.

VS . . . (svazu) . . .

Rozhraní vlevo: . . .

Jistě je i z této možné formulace úkolu zřejmé, že se tyto články rozhodnutí podstatně konkretizují o údaje použití jaderných zbraní.

A tak tomu je prakticky u všech bodů rozhodnutí.

c) **Rozhodující vliv nepřátelských jaderných úderů se všemi jejich účinky na stav vlastních vojsk**, aby tak velitelé všech stupňů měli stále obraz o bojeschopnosti podřízených vojsk. Je třeba vidět, že kromě účinků úderné vlny a světelného záření je to zvláště radioaktivní zamoření vojsk i terénu, které bojeschopnost vojsk podstatně a dlouhodobě ovlivňuje.

Naše hlášení včetně souhrnných se nijak zvláště těmito otázkami nezabývají, není jim vyhrazeno to místo, které si s ohledem na svůj význam zaslouží, třeba na úkor řady jiných, méně významných bodů uváděných v hlášení.

I v tomto případě je třeba úsilí vědecké práce soustředit na vyřešení uvedených problematiky, a to jak teoretické, tak hlavně praktické stránky aplikace této teorie.

3. Opatření, která by mohla zabezpečit veliteli a štábu rychlé hlášení o atomové situaci u vojsk a naopak předat krátká nařízení, která by vzniklou atomovou situací u vojsk řešila

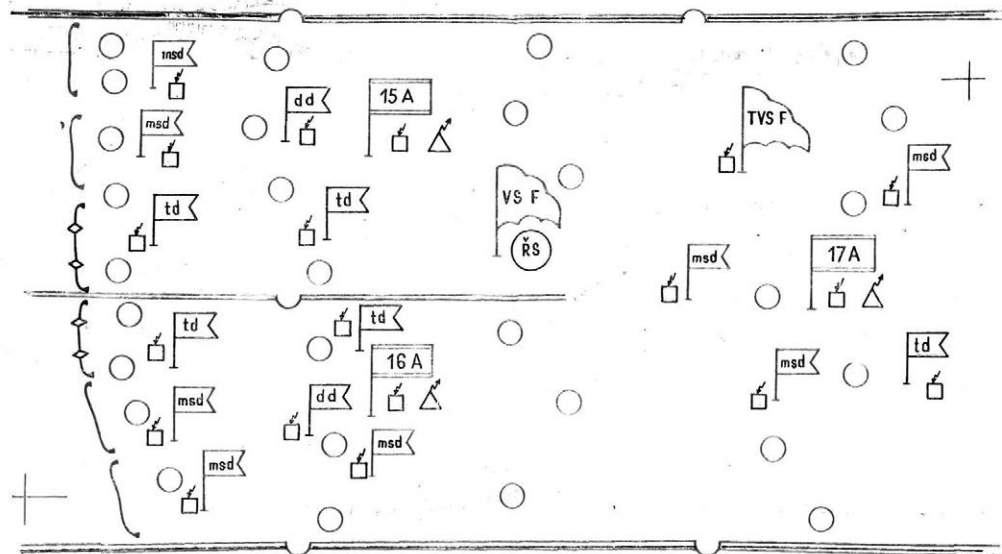
Hovořili jsme již o tom, že hlášení o situaci vojsk po jaderném napadení postupují do štábů svazků, operačního svazu a vyššího operačního svazu velmi pomalu. Dosavadní způsob přednostního předávání těchto zpráv po velitelské síti nezabezpečuje plně veliteli a štábu včasné informace pro rozhodnutí podle

vzniklé atomové a radiační situace a pro jeho rychlé předání do vojsk.

V současné době se začíná procvičovat předávání těchto zpráv po samostatné speciální síti vyššího operačního svazu (možné schéma speciálního spojení — viz přílohu).

Předpokládá se, že v zájmovém pro-

MOŽNÉ SCHÉMA SPECIÁLNÍHO SPOJENÍ

LEGENDA:

- samostatné pozorovací stanoviště speciálně vybavené (kromě jiného a přijímačem a vysílačem)
- přijímač u štábů svazků a svazů
- vysílače u štábů svazů

— řídicí orgán u štábu vyššího operačního svazu

storu vyššího operačního svazu budou vhodně, do šířky i do hloubky, rozmístěna samostatná pozorovací stanoviště, která budou vybavena přístroji pro zaměřování jaderných úderů a spojena nepřetržitě přijímačem a vysílačem s vyhodnocovacím střediskem u operační správy.

Vzájemné vzdálenosti a hustota rozmístění těchto stanovišť se bude řídit kvalitou a možnostmi přístrojů, které se budou používat při zaměřování epicentra (center) výbuchů a k určování jejich ráží a výšek.

Úkolem těchto stanovišť bude — soustavně zaměřovat jaderné úderu v dosahu přístrojů stanoviště a získané údaje okamžitě předávat štábu vyššího svazu. Současně jsou na nepřetržitěm příjmu přijímače u všech štábů svazů a svazů, odposlouchávají hlášení jednotlivých stanovišť, podle vlastního zájmového prostoru vyhodnocují jaderné úderu a provádějí opatření ke zmírnění účinků jaderného úderu nebo odstranění následků napadení s důrazem na operačně taktická opatření.

Operační správa (analogicky i operační oddělení) vyhodnocuje úderu ve svém zájmovém prostoru a využívá speciální síť pro rychlé upřesnění situace, vydání doplňujících nařízení a k uvědomění vojsk o nebezpečí radioaktivního zamoření a o rozhodnutí velitele k těmto otázkám.

Současně povinností pozorovacích stanovišť je sledovat i postup radioaktivního mraku po jaderném úderu, popřípadě i měřit úroveň zamoření v prostoru stanoviště a tyto údaje opět předávat po speciální síti.

V případě, že podle rozhodnutí velitele vyššího operačního svazu bude některou složitější atomovou situací řešit samostatně svaz, může dostat od vyššího svazu povolení zapojit se do speciální sítě vysílačem (který je pro tyto účely u svazů připraven) a využít

sítě k vyřešení daného úkolu. Bez svolení řídicí stanice vyššího svazu se nesmí žádný vysílač do sítě zapojit.

Tento způsob předávání zpráv za pomoci jednoduchých pomůcek utajeného velení velmi urychlí informování štábů od vyššího svazu až po svazek vto o atomové situaci a umožní velitelům rychle přijímat potřebná, iniciativní rozhodnutí pro další průběh operace.

Je třeba znovu zdůraznit, že na rychlém vyřešení situace, vzniklé po jaderných úderech, zvláště hromadných, bude ve většině případů záviset i úspěch operace. Proto musíme věnovat těmto otázkám odpovídající pozornost.

Podkladů získaných od samostatných pozorovacích stanovišť a jejich vyhodnocení, spolu s údaji o použití vlastní jaderné munice, využívají štáby k vedení **mapy atomové situace**.

Mapu atomové situace vede operační správa a má na stupni vyššího svazu obsahovat:

- hranice vyššího svazu a svazů a v určitých intervalech průběh linie fronty po svazcích;
- všechny vlastní provedené jaderné úderu;
- v zájmovém prostoru všechny jaderné úderu i úderu ostatních prostředků hromadného ničení na naše vojska a následky těchto úderů (např. lesní závaly, zničené mosty, požáry apod.), včetně doby sil a prostředků k odstranění těchto následků;
- přehlednou radiační situaci (úplnou, již po podrobném vyhodnocení), kterou vyhodnocuje štáb chemického vojska.

Zájmovým prostorem vyššího operačního svazu pro vedení atomové situace se rozumí nejen pásmo omezené rozhraním, ale též pásmo u sousedů proti směru převládajícího větru asi do šířky 60—80 km (obdobně i u svazů).

Souběžně s mapou atomové situace je třeba vést pro potřeby operační správy přehledně v tabulkách následky napadení vlastních vojsk tak, aby mapa spolu s tabulkami mohla dát kdykoli veliteli a štábu na příslušném velitelském stupni přehled o možnostech a síle vojsk, jejich rozmístování, zasazení, provádění přesunů apod.

Uvedená speciální atomová síť však řeší jen část potřebné rychlosti k včasnému přijetí rozhodnutí.

Dalším úsekem, kde je nutno získat čas pro provádění opatření, je používání vhodných pomůcek pro předběžné vyhodnocování jaderných úderů, především pozemních. Značná časová ztráta se projeví zvláště při provedení hromadného pozemního úderu.

Uvážíme-li, že předběžné vyhodnocení jednoho pozemního úderu (až po zakreslení stopy se 4–5 úrovněmi radiace) podle současných pomůcek trvá nejméně 5 minut (ve složitějších povětrnostních podmínkách i více), vidíme, že při 80 úderech potřebují dva vyškolení pracovníci k jejich vyhodnocení asi 200 minut a to je mnoho.

Je proto třeba neustále promýšlet sestavení takové pomůcky, která by při zachování všech nejnovějších poznatků o radioaktivním zamoření terénu po pozemním jaderném úderu umožnila zakreslit vyhodnocenou stopu za dobu co nejkratší, rovnající se maximálně několika desítkám vteřin (asi do 30 vteřin). V takovém případě by vyhodnocení 80 úderů trvalo dvěma pracovníkům štábu pouze 40 minut, čímž by podstatně vzrostla doba potřebná velitelům i štábům a hlavně vojskům k provádění potřebných opatření k zachráně živé síly a bojové techniky.

A o to nám prakticky jde — promyslet podobná opatření, o kterých jsem hovořil a která by nahradila zatím budoucí elektronkové počítač stro-

je s cílem zkrátit dobu potřebnou pro uvedené vyhodnocení na minimum.

☆

V závěru této části chci se zmínit o existenci a funkci tzv. jednotné výpravny, která má rovněž značný vliv na rychlost získávání zpráv o atomové i ostatní situaci ve vojskách.

Vysoká manévrovost vojsk a tím i časté přemísťování míst velení značně ztěžuje velení a klade vysoké požadavky na spojení, především na spojení rádiovými pojítky.

Velký rozmach soudobé operace nutně vyžaduje používat na stupni svaz — vyšší svaz výkonné rádiové stanice, schopné zabezpečit spojení na velké vzdálenosti různými druhy provozu, zvláště pak radiodálnopisným provozem.

Vzhledem k velkému výkonu rádiových stanic zabezpečujících spojení ve štábech svazů a vyššího svazu, jsou tyto poměrně lehce identifikovány nepřátelským rádiovým průzkumem, geniometricky zaměřeny a tak odhaleno jejich stanoviště. Z těchto důvodů je nutno výkonné rádiové stanice umísťovat na značnou vzdálenost od míst velení.

Prověrky rádiového průzkumu a vyhodnocovací zkušenosti prokázaly, že teprve při rozmístění rádiových stanic štábu svazu na vzdálenost 10–12 km od VS, při přísném dodržování maskování, znemožňujícím letecký průzkum, nedovolí odkrytí míst velení. U štábu vyššího svazu je třeba umísťovat vysílací středisko na vzdálenost 20–30 km, aby nebylo jeho činnosti prozrazeno velitelské stanoviště.

Rozmístění rádiových stanic na takovou vzdálenost podstatně snižuje pohyblivost spojovacích uzlů a prodlužuje dobu jejich plného rozvinutí v důsledku výstavby dálkového ovládání rádiových prostředků.

Počty výkonných rádiových stanic

na stupni vyšší svaz—svaz jsou značné. Uvedu pouze některé důležité rádiové sítě a směry organizované od štábu vyššího svazu ke štábu svazu:

- r/sít velení vyššího svazu (velitel a velitelé svazů),
- r/sít štábu (štáb a štáby svazů),
- r/směr štábu (radiodálnopisný směr mezi štábem a štáby svazů),
- r/sít součinnosti (pro součinnost mezi svazy).

Kromě toho se zřizuje rádiové spojení pro zabezpečení velení raketovým útvarům, průzkum, ženijní a chemické zabezpečení, spojení s přímo podřízenými svazky, útvary a zálohami atd.

Vybudovat pro tak velký počet rádiových stanic samostatné dálkové ovládání z jednotlivých pracovišť štábu na uvedené vzdálenosti není prakticky možné. Např. vybudovat dálkové ovládání pro deset radiodálnopisných stanic typu R-118 nebo R-102 na vzdálenost 20 km, by znamenalo vybudovat dvacet vedení s velmi dobrými technickými parametry, při absolutně rovné trase v celkové délce 400 km. Při použití těžkého kabelu typu OK 12 by to představovalo hodnotu 240 stavěčů a 40 třítnových terénních vozidel.

Z těchto důvodů bylo zkonstruováno technicky velmi náročné zařízení zvané SBDO (souprava pro bezdrátové dálkové ovládání), které umožňuje ve spolupráci s „výpravnou“ uskutečnit dálkové ovládání skupiny rádiových stanic na vzdáleném vysílacím středisku.

„Výpravna“ je prvek spojovacího uzlu, umístěný uprostřed sestavy jednotlivých oddělení štábu na velitelském stanovišti, odkud lze prakticky odesílat nebo přijímat informace (zprávy, hlášení, rozkazy) od nadřízeného štábu nebo podřízených.

Výpravna je představována řadou pracovišť dálnopisných, radiodálnopis-

ných, fototelegrafních, radiotelegrafních a radiofonických, vybavených potřebným technickým zařízením a obsluhami.

Bezprostřední činnost ve výpravě je řízena výpravčím, u kterého se soustřeďují a zpracovávají všechny došlé a odeslané telegramy.

Jednotlivé zprávy a hlášení, určené k odeslání technickými pojiťkami, odevzdávají příslušníci štábu zakódované nebo zašifrované, opatřené adresou a podpisem podle telefonních volacích znaků a funkčních čísel na výpravnu výpravčímu. Ten spolu s důstojníkem operačního oddělení, který řeší podle konkrétní situace naléhavost odeslání jednotlivých zpráv, zprostředkuje co nejrychlejší odeslání zprávy nejvýhodnějším pojiťkem, které je k dispozici.

Došlé telegramy jsou z výpravny doručovány na jednotlivá oddělení spojkami.

Výpravna značně usnadňuje práci příslušníkům štábu, kteří nejsou nuceni sami získávat spojení a uskutečňovat předávání zpráv při dodržování všech podmínek stanovených předpisy o utajeném velení a dodržování provozního řádu.

Na stupni vyšší svaz—svaz lze velmi těžce uskutečňovat osobní dohovor na rádiových pojiťkách. Důvodů je několik:

- donosnost rádiových stanic při fonickém provozu se několikanásobně snižuje a často nedovolí překlenout vzdálenost mezi štábem vyššího svazu a svazu;
- slyšitelnost signálu hovorového spektra na velké vzdálenosti je snižována nebo i znemožněna rádiovým rušením protivníka, vzájemným rušením jinými stanicemi, únikem, interferencí, atmosférickými šumy apod.;
- uskutečnění provozu vyžaduje prak-

tické zkušenosti a návyky zvláště simplexního provozu a souhry úkonů vyžadujících dálkové ovládání.

Předávání zpráv dobře vycvičenými obsluhami výpravny maximálně zkracuje dobu nezbytnou pro předání zprávy rádiem (grafii nebo radiodálnopisem). Koncentrace všech rádiových spojů na výpravně umožňuje plné využití kapacity spojovacích cest, dává přehled o stavu spojení a možnost bez-

prostředního využití oklikových spojů.

Po organizační a technické stránce je výpravna značně náročný prvek spojovacího uzlu; v současné době však představuje jediné řešení dálkového ovládání rádiových stanic, které odpovídá jejich konstrukci a technickým možnostem. Ekonomicky využívá organizovaného rádiového spojení, mnohonásobně zrychluje provoz a předávání zpráv a šetří čas příslušníkům štábu.

4. Zabezpečení nepřetržitosti práce štábu v soudobé operaci

V této poslední části svého příspěvku chci krátce rozebrat vliv požadavku — vést v rámci jedné operace bojovou činnost nepřetržitě — na práci štábů, zvláště svazů a vyššího svazu.

O štábech stupně svazku a níže nebudu hovořit, poněvadž jejich činnost a odpočinek musí být řešen souběžně s činností a odpočinkem vojsk.

Svaz musí být s to bez přerušení vést operaci na celou hloubku operace vyššího svazu. To tedy znamená, že i štáby svazů a štáb vyššího svazu musí být s to vojska po celou dobu útočné operace řídit a všim potřebným zabezpečovat.

Dnešní struktura a hlavně personální obsazení jednotlivých míst velení co do počtů důstojníků a generálů však tomuto základnímu požadavku neodpovídá.

Tíhu řízení vojsk nesou příslušníci VS, po stránce materiálně technického a zdravotnického zabezpečení TVS.

PVS v tom stavu obsazení, v jakém je na našich cvičicích vytvářeno — je s to skutečně plnit v nejnужnější míře úlohu záložního velitelského stanoviště, které bez solidního doplnění z VS (nebo TVS) nemůže vojskům velet.

Přitom je známo, že fyzická připravenost důstojníků a generálů, ať je sebelepší, nestačí a nemůže stačit na to, aby takto vytvořená místa velení

takřka nepřetržitě řídila a organizovala mnohodenň (8—10 i více dní) boj.

Současně je třeba vidět, že válka za uvedených 8—10 i více dní jedné operace neskončí, že bude trvat rozhodně déle a že tedy praceschopnost štábu musí být delší a ne jen na dobu několika dní. Jaká je však praxe na našich cvičicích?

Cvičící štáby jsou obvykle ještě do začátku cvičení uváděny do takové situace, že počínaje obdržením námětu (často i dříve) a konče ukončením cvičení buď vůbec nespí anebo velmi málo. Potom ovšem následuje poměrně dlouhý odpočinek, než se fyzický i duševní stav příslušníků těchto cvičicích štábů opět uvede do normálního stavu.

Jsem si vědom toho, že při cvičení nelze vytvářet podmínky nějakého zvláštního pohodlí a že je třeba v poměrně krátkém čase procvičit a tím naučit cvičící štáby řešit řadu otázek.

Ovšem pro skutečné vedení operací je třeba plnou bojeschopnost štábu zachovávat stále a mít proto tuto otázku vyřešenu již v míru.

Jsou podle mého názoru dvě možné varianty, jak tuto otázku řešit.

a) zabezpečit vzájemnou zaměnitelnost jednotlivých míst velení — mám na mysli VS a PVS s tím, že by např. v průběhu operace byla vojska řízena

jeden den z VS a druhý den by tato povinnost přešla na PVS, další den opět na VS atd.

Tato varianta ovšem vyžaduje mít PVS stále obsazeno v hodnotě 30–40 % stavu VS, dále zabezpečení potřebnými pojítky a plné průběžné informovanosti toho místa velení, které v dané době odpovídá tak, aby bez zvláštních dalších opatření bylo s to velení převzít.

Varianta je sice náročná na počty osob i materiálů, ale z hlediska zabezpečení odpočinku štábům výhodná.

b) Zabezpečit odpočinek unavených pracovníků VS jejich dočasnou zámě-

nou za příslušníky PVS. I tato varianta však vyžaduje mít stále obsazení PVS silnější, než je zvykem na našich cvičeních a při tom dobře připravenými kádry, které by byly plně s to nahradit kohokoli z příslušníků VS (včetně velitele nebo náčelníka štábu).

Je jisté, že uvedené varianty, jak zachovat bojeschopnost našich štábů, nejsou jediné. Mají být však podnětem našim důstojníkům a generálům k tomu, aby o této problematice a jejím praktickém řešení uvažovali.

Soudobé podmínky vedení útočných operací v počátečním období války, kde rozhodující úlohu mají raketové jaderné zbraně, zásadním způsobem ovlivňují a přímo si vynucují nové pojetí práce štábů všech stupňů, zvláště však štábu vyššího operačního svazu a operačního svazu.

Dosavadní naše praxe nás však přesvědčuje stále o tom, že nové metody práce jen velmi pomalu pronikají do našich štábů. Teoreticky všichni naši generálové a důstojníci plně uznávají to nové, co soudobé podmínky vedení operací přináší. V praxi se však velmi často nemohou od stávajících „vyjetých způsobů“ práce odpoutat a pracují v nových podmínkách po staru. Domnívají se, že stačí do několika dokumentů uvést zmínku o využití výsledků úderů ZHN.

Celou problematiku v plném komplexu jejího významu však často nevidí.

Pokládá jsem proto za nutné podělit se s čtenáři Vojenské mysli o své zkušenosti získané jak důkladným studiem teorie, tak hlavně jejím praktickým uplatňováním v průběhu několika posledních zaměstnání štábů a upozornit zvláště na to nové, co ve způsobu práce štábu je třeba změnit:

- v přípravě rozhodnutí velitele v přípravném období i v průběhu operace s důrazem na prosazení vedoucí úlohy ZHN a na rychlost jeho zpracování a dovedení do vojsk,
- ve zpracování dokumentace všeho druhu štábem i druhu vojsk a služeb s cílem vymýtiti dokumenty zbytečné. Ty, které jsou nutné, podstatně zkrátit a rovněž zde prosadit hlavně to, co z použití ZHN vlastních i nepřítelů vyplývá,
- v získávání situace z vojsk, kdy vedoucí místo musí zaujmout „atomová situace“ v plném rozsahu svého významu, poněvadž ta rozhoduje o stavu bojeschopnosti útvarů a svazků. Proto pro včasné získání této atomové situace je třeba udělat ve štábech všechna opatření, která by zajistila okamžité její předání až na stupeň vyššího operačního svazu, poněvadž hraje a musí hrát rozhodující úlohu při všech rozhodnutích velitele,
- v zabezpečení nepřetržitosti práce štábu vyššího operačního svazu a operačního svazu, poněvadž vysoká tempa operací a jejich nepřetržitost v průběhu

jedné operace vyžadují učinit v uvedených štábech taková opatření, která by neustálou akceschopnost uvedených štábů zajišťovala.

Je třeba vidět, že přehodnocení způsobů práce z uvedených hledisek není otázkou jen jedné nebo několika složek štábu a druhů vojsk, ale prakticky všech složek.

K řešení uvedené problematiky musíme přistoupit ihned. Jinak by štáby, jejichž význam v plánování, organizaci a řízení soudobých operací neobyčejně vzrůstá, zaostaly za vším tím novým, co do vojenského umění přinesl obrovský rozmach vědy, zvláště Sovětského svazu.

Naše příslušnost k 1. sledu armád tábora socialismu tuto nutnost jen podtrhuje.